

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 55/2012-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júla 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti obchodnej spoločnosti A. s. r. o., K., zastúpenej advokátkou JUDr. J. Z., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011, za účasti Krajského súdu v Košiciach, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti A., s. r. o., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti A., s. r. o., trovy konania v sume 468,08 € (slovom štyristošesťdesiatosem eur a osem centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. J. Z., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2011 doručená sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. J. Z., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 T 42/2011 zo 4. júla 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka má v trestnom konaní vedenom proti obvinenému Ing. J. B. (ďalej len „obvinený“), konateľovi spoločnosti W., s. r. o., K., pre podozrenie zo spáchania trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1 a 2 Trestného zákona postavenie poškodenej.

Sťažovateľka si prostredníctvom svojho právneho zástupcu 5. októbra 2010 uplatnila voči obvinenému náhradu škody vo výške 29 129,50 €. Nárok na náhradu škody v označenom podaní podrobne špecifikovala; pozostáva z neuhradenej faktúry č. ...

vo výške 9 294,29 €, z príslušenstva tohto nároku, ktorým sú úroky z omeškania a náklady sťažovateľky súvisiace s uplatnením predmetného nároku voči dlžníkovi, spoločnosti W., s. r. o., K. (ďalej len „dlžník“), na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Rob 258/2008 (súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia), ako aj z neuhradenej faktúry č. ... vo výške 16 360,43 €, z príslušenstva tohto nároku, ktorým sú úroky z omeškania a náklady sťažovateľky súvisiace s uplatnením predmetného nároku voči dlžníkovi na okresnom súde v konaní vedenom pod sp. zn. 34 Rob 262/2008 (súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia), a napokon aj z nákladov poškodenej, ktoré súvisia s uplatnením už uvedených nárokov v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom JUDr. Ing. Š. V. (ďalej len „exekútor“) pod sp. zn. EX 6/09.

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) podala na obvineného obžalobu 3. mája 2011; trestná vec obvineného je vedená okresným súdom súde pod sp. zn. 5 T 42/2011.

Sťažovateľka už v rámci prípravného konania podala návrh na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného tak, aby bol zabezpečený jej nárok na uplatnenú náhradu škody. Uznesením okresnej prokuratúry sp. zn. 3 Pv 273/10 z 22. novembra 2010 bol návrh sťažovateľky na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného zamietnutý ako nedôvodný. Proti zamietavému uzneseniu okresnej prokuratúry podala sťažovateľka sťažnosť, ktorá bola uznesením sudcu okresného súdu pre prípravné konanie sp. zn. 0 Tp 1250/2010 z 3. februára 2011 zamietnutá ako nedôvodná.

Sťažovateľka sa tiež domáhala podnetom preskúmania postupu okresnej prokuratúry.

Krajská prokuratúra v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) na tomto základe v prípise sp. zn. 1/1 KPt 248/11 z 13. apríla 2011 sťažovateľke oznámila, že uznesenie okresnej prokuratúry z 22. novembra 2010 nemá oporu v zákone.

Po podaní obžaloby na obvineného podala sťažovateľka opätovne návrh na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného, ktorý bol uznesením okresného súdu

sp. zn. 5 T 42/2011 zo 4. júla 2011 zamietnutý. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011 zamietol.

Sťažovateľka nesúhlasí so záverom všeobecných súdov vyplývajúcim z namietaných uznesení, podľa ktorého si svoj nárok na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného, ako aj nárok na náhradu škody v predmetnom trestnom konaní ako taký v trestnom konaní vedenom proti obvinenému nemôže uplatňovať, keďže o jej nároku už bolo právoplatne rozhodnuté v občianskoprávnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 32 Rob 258/2008 a sp. zn. 34 Rob 262/2008, ktoré sa skončili vydaním právoplatných platobných rozkazov v prospech sťažovateľky (platobný rozkaz okresného súdu sp. zn. 32 Rob 258/2008 z 15. decembra 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 3. januára 2009, a platobný rozkaz okresného súdu sp. zn. 34 Rob 262/2008 z 18. decembra 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. januára 2009).

Sťažovateľka tvrdí, že v označených občianskoprávných konaniach sa rozhodovalo o inom nároku sťažovateľky – neuhradení ceny diela voči inému subjektu – dlžníkovi, právnickej osobe, kým v trestnom konaní si sťažovateľka uplatňuje svoj nárok na náhradu škody spôsobenú trestným činom, ktorý síce súvisí s neuhradenými faktúrami č. ... a č. ..., avšak ide o iný nárok, ktorý je uplatňovaný voči inému subjektu – obvinenému, fyzickej osobe. „*Ide o dva rôzne záväzkové vzťahy, ktoré majú rôzne subjekty a rôzny právny dôvod ich vzniku*“, uvádza sťažovateľka.

Sťažovateľka tiež poukazuje na skutočnosť, že z oznámení exekútora zo 4. decembra 2009 a 18. novembra 2011 vyplýva, že nebol zistený žiadny hnutel'ný ani nehnuteľný majetok dlžníka, a pohľadávka sťažovateľky sa teda javí ako nedobytná.

Podľa názoru sťažovateľky sa krajský súd nijakým spôsobom nevysporiadal v namietanom uznesení s jej argumentáciou týkajúcou sa rozdielnosti právneho titulu a právneho dôvodu jej nároku, a preto považuje jeho rozhodnutie za arbitrárne.

Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že obvinený, ako to vyplynulo z jeho výsluchu na hlavnom pojednávaní uskutočnenom 4. novembra 2011, začal už prevádzať svoj majetok, čo znižuje pravdepodobnosť uspokojenia nároku sťažovateľky na náhradu škody.

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo spoločnosti A. s. r. o. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 31. 08. 2011, sp. zn. 5 Tos 37/2011 porušené bolo.

II. Základné právo spoločnosti A. s. r. o. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Okresného súdu Košice II. zo dňa 04. 07. 2011, sp. zn. 5 T 42/2011 porušené bolo.

III. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 31. 08. 2011, sp. zn. 5 Tos 37/2011 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

IV. Krajský súd v Košiciach alebo Okresný súd Košice II. je povinný uhradiť spoločnosti A. s. r. o. trovy právneho zastúpenia v sume 314,18 € (slovom: tristo štrnásť euro a osemnásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. Z. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI. Krajský súd v Košiciach alebo Okresný súd Košice II. je povinný uhradiť spoločnosti A. s. r. o. finančné zadosťučinenie v sume 3.300,- € (slovom: tritisíc tristo euro) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 55/2012-12 z 27. januára 2012 ju prijal na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011 a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľky a predseda krajského súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1 SprV. 140/2012 z 15. februára 2012 uviedol, že sťažnosť považuje za nedôvodnú. Vo vyjadrení okrem iného poukázal na skutočnosť, že v prípade trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona *„je majetok dlžníka použitý k uspokojeniu veriteľov nerovnomerne napriek tomu, že veritelia mali byť uspokojení pomerne a rovnomerne. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že u tohto trestného činu škodu predstavuje hodnota zmarenej pohľadávky tej jej časti, ktorá by inak bola pomerne uspokojená.“*

Sťažovateľka si 5. októbra 2010 uplatnila nárok na náhradu škody, ktorej výšku v tomto podaní špecifikovala. Predseda krajského súdu v tejto súvislosti vo svojom vyjadrení ďalej uvádza, že *„Z návrhu jednoznačne vyplýva, že škoda vznikla z titulu čiastočného nezaplatenia faktúry č. ... zo dňa 30. 11. 2007 a úplného neuhradenia faktúry č. ... zo dňa 07. 07. 2008. Zo špecifikácie nároku na náhradu škody tak, ako je konkretizovaný vo vyššie uvedenom podaní je zrejmé, že táto je úplne zhodná s výrokom platobného rozkazu Okresného súdu Košice II sp. zn. 32 Rob/258/2008-12, ako aj platobného rozkazu Okresného súdu Košice II sp. zn. 34 Rob/262/2008.“*

Poškodená strana A. s. r. o, K. teda duplicitne uplatnila v trestnom konaní proti obvinenému Ing. J. B. totožný nárok na náhradu škody, o ktorom už bolo právoplatne

rozhodnuté vyššie uvedenými platobnými rozkazmi. S prihliadnutím na túto skutočnosť, na takto uplatnený nárok na náhradu škody potom nemožno aplikovať ani postup podľa § 50 ods. 1 Tr. por.

Poškodená strana v trestnom konaní neuplatnila nárok na náhradu škody súvisiaci s nepomerným a nerovnomerným uspokojením jej pohľadávok vo vzťahu k ďalším veriteľom uvedeným v skutkoch 1) a 2) obžaloby a tento ani v uvedenom rozsahu nevyčíslila, pričom iba náhradu uvedenej škody možno uplatniť v trestnom konaní v súvislosti s trestným stíhaním obvineného pre trestný čin zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 ods. 1, 2 Tr. zák.

Vzhľadom na uvedené máme za to, že uznesením Krajského súdu v Košiciach zo dňa 31. 08. 2011 sp. zn. 5 Tos 37/2011, ktorým podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. zamietol sťažnosť poškodenej strany A. s. r. o, K. bola vyvrátená argumentácia poškodenej strany týkajúca sa rozdielnosti právneho titulu a právneho dôvodu jej nároku uvedená v podanej sťažnosti.“.

Po predchádzajúcej výzve ústavného súdu sťažovateľka v reakcii na vyjadrenie predsedu krajského súdu doručila ústavnému súdu svoje stanovisko z 27. februára 2012, z ktorého vyplýva, že trvá na tom, že nemožno stotožňovať jej nárok uplatnený v občianskom súdnom konaní z titulu nezaplatenej ceny diela proti dlžníkovi s jej nárokom na náhradu škody uplatneným voči obžalovanému v trestnom konaní. Sťažovateľka vo svojom stanovisku zdôrazňuje, že krajský súd sa v napadnutom uznesení nijakým spôsobom nevysporiadal s jej námietkami o rozdielnosti uplatnených nárokov a taktiež v ňom uznesení absentuje argumentácia, prečo uplatnené nároky sťažovateľky považuje krajský súd za totožné. Sťažovateľka nesúhlasí s názorom predsedu krajského súdu, že škodou v prípade trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona je hodnota zmarenej pohľadávky v tej jej časti, ktorá by bola inak pomerne uspokojená. Sťažovateľka zastáva názor, že škodou v prípade trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona je hodnota zmarenej pohľadávky v celosti. Vo svojom stanovisku sťažovateľka poukazuje na záver znaleckého posudku Ing. A. B., ktorý bol vypracovaný v trestnom konaní a z ktorého vyplýva, že dlžník mal v čase splatnosti predmetných faktúr vystavených sťažovateľkou dostatok finančných prostriedkov na ich plnú úhradu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011, ktorým tento súd zamietol jej sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým súd prvého stupňa nevyhovel návrhu sťažovateľky na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd v súvislosti s rozhodovaním o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy konštantne zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tvorí integrálnu súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (III. ÚS 25/06).

Aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, vyplývajúcu z čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko

z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Vychádzajúc z uvedeného bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či napadnuté uznesenie nie je arbitrárne a či ho krajský súd ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom zdôvodnil.

Pri preskúvaní namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto v prvom rade preskúmal uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 42/2011 zo 4. júla 2011, ktorým bol návrh sťažovateľky na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného zamietnutý; v jeho odôvodnení sa okrem iného uvádza:

„Z obsahu spisu, aj zo samotného návrhu však vyplýva aj tá skutočnosť, že poškodená spoločnosť si nárok na zaplatenie sumy 279.999,90 Sk (9.297,29 €) s príslušenstvom - z faktúry č. ... zo dňa 30. 11. 2007, uplatnila v rozkaznom konaní na Okresnom súde Košice II, ktorý platobným rozkazom zo dňa 15. 12. 2008 sp. zn. 32 Rob/258/2008 uložil odporcovi W., s. r. o. K. túto sumu spolu s prísl. zaplatiť a tak isto si uplatnila aj nárok na zaplatenie sumy 492.874,20 Sk (16.360,43 €) – z faktúry č. ..., ktorý jej bol priznaný platobným rozkazom toho istého súdu zo dňa 18. 12. 2008 sp. zn. 34 Rob/262/2008 voči odporcovi W., s. r. o. K. Obidva platobné rozkazy sú právoplatné, skôr citovaný dňom 03. 01. 2009 a druhý dňom 08. 01. 2009. Priznané nároky poškodená spoločnosť vymáhala v exekučnom konaní.

Návrh na náhradu škody, ktorá bola spôsobená trestným činom, nemožno podať, ak bolo o tomto nároku už rozhodnuté v občianskom súdnom konaní, prípadne v inom konaní

(§ 46 ods. 4 Trestného poriadku), resp. ak takýto návrh bol aj napriek tomu podaný, nemožno mu v trestnom konaní vyhovieť.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že o nároku poškodeného na náhradu majetkovej škody vzniknutej neuhradením celej sumy vyfakturovanej poškodeným A. s. r. o. Spoločnosti W. s. r. o. K. faktúrou č. ... (skutok 1/) a sumy vyfakturovanej faktúrou č. ... (skutok 2/) bolo právoplatne rozhodnuté v inom konaní, nemožno ho teda uplatniť v tomto konaní (resp. v prípade odsudzujúceho rozsudku nebude možné návrhu vyhovieť) a v dôsledku toho ani zaistiť, preto súd v súlade s citovanými ustanoveniami zákona rozhodol tak, že návrh poškodeného na zaistenie majetku a majetkových práv obžalovaného zamietol.“

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sa uvádza:

„... Poškodená spol. A., s. r. o. podala prostredníctvom splnomocnenkyne JUDr. J. Z. na Okresnom súde Košice II. dňa 29. 6. 2011 návrh na zaistenie majetku a majetkových práv obžalovaného Ing. J. B. z dôvodu zaistenia svojho nároku. Žiadosť odôvodnila tým, že v trestnom konaní si riadne a včas uplatnila nárok na náhradu majetkovej škody, ktorá jej vznikla z titulu čiastočného nezaplatenia faktúry č. ... zo dňa 30. 11. 2007 a úplného nezaplatenia faktúry č. ... zo dňa 7. 7. 2008. V návrhu poškodený presne vyšpecifikoval svoj nárok na náhradu majetkovej škody. Zaistiť svoj nárok navrhol z dôvodu obavy, že uspokojenie jeho nároku na náhradu škody spôsobenej trestným činom bude zo strany obžalovaného marené a sťažované. Obavu z marenia a sťažovania uspokojenia svojho nároku odôvodnil poškodený najmä charakterom, rozsahom a spôsobom vykonania trestného činu, za ktorý je obžalovaný stíhaný ako aj tým, že obžalovaný začal prevádzať svoj majetok, pričom konkrétne označil pozemok.

Zaistenie nároku poškodeného upravuje § 50 Tr. por. Obžaloba okresného prokurátora kladie za vinu obvinenému Ing. B. v bode 1/ obžaloby, že ako konateľ spoločnosti W., s. r. o. K. poškodenej spoločnosti A., s. r. o. so sídlom K. spôsobil škodu 9.294,29 Eur (279.999,90 Sk) a v bode 2/ obžaloby škodu vo výške 16.360,426 Eur (492.874,20 Sk).

Z obsahu spisu aj zo samotného návrhu poškodenej spoločnosti vyplýva, že Okresný súd Košice II. vydal dňa 15. 12. 2008 platobný rozkaz sp. zn. 32 Rob 258/08, ktorým uložil odporcovi W., s. r. o. K. zaplatiť navrhovateľovi A. s. r. o. 279.999,90 Sk s príslušenstvom a

dňa 18. 12. 2008 vydal platobný rozkaz sp. zn. 34 Rob 262/08, ktorým uložil odporcovi W., s. r. o. K. uhradiť spol. A. s. r. o. 492.874,20 Sk s príslušenstvom. Obidva platobné rozkazy nadobudli právoplatnosť. Z uvedeného vyplýva, že sa už o nároku poškodeného na náhradu škody rozhodlo právoplatne v inom konaní.

Táto skutočnosť bola odvolacím súdom preverená aj vyžiadaním spisov z Okresného súdu Košice II. sp. zn. 32 Rob 258/08 a 34 Rob 262/08.

V § 50 ods. 3 Tr. por. sa okrem iného uvádza, že zaistiť podľa ods. 1 nemožno nárok, ktorý nemožno v trestnom konaní uplatniť.

§ 46 ods. 3 Tr. por. upravuje oprávnenie poškodeného na uplatnenie nároku na náhradu škody, pričom v § 46 ods. 4 Tr. por. sa uvádza, že návrh podľa ods. 3 nemožno podať, ak bolo o nároku už rozhodnuté v občiansko-súdnom konaní alebo v inom príslušnom konaní.

Okresný súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z vyššie citovaných ustanovení. O nároku poškodeného na náhradu škody bolo právoplatne rozhodnuté v inom konaní, a preto krajský súd sťažnosť poškodenej spoločnosti A., s. r. o. zamietol. “

Zo sťažnosti vyplýva, že kľúčová námietka sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu je založená na tvrdení, podľa ktorého nárok na náhradu škody, ktorý si uplatnila v trestnom konaní proti obvinenému, je iným nárokom, než jej nárok voči dlžníkovi, ktorý si uplatnila občianskom súdnom konaní a o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté platobnými rozkazmi, a preto všeobecné súdy mohli a mali rozhodnúť o jej návrhu na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného, ak by pre takýto postup (teda zaistenie majetku obvineného) boli splnené zákonné predpoklady.

Ústavný súd sa stotožňuje s tvrdením sťažovateľky, podľa ktorého totožnosť veci, resp. uplatňovaného nároku, je daná, ak je daná totožnosť účastníkov, predmetu konania a ide o rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Nejde o totožnosť veci, ak chýba čo len jeden znak totožnosti veci. Napríklad ak v konaní vystupujú tí istí účastníci, predmetom konania je rovnaká suma, ale skutkovým základom v prvom návrhu je vrátenie pôžičky a v druhom návrhu náhrada škody, nejde o totožnosť veci.

V posudzovanej veci nie je sporné, že platobným rozkazom okresného súdu sp. zn. 32 Rob 258/2008 z 15. decembra 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 3. januára 2009, bol dlžník – právnická osoba zaviazaný zaplatiť sťažovateľke sumu 279 999,90 Sk (9 294,29 €) z titulu neuhradenia ceny za dielo čiastočným nezaplatením faktúry č. ... z 30. novembra 2007 s príslušenstvom a nahradiť trovy konania. Rovnako tak nie je sporné, že platobným rozkazom okresného súdu sp. zn. 34 Rob 262/2008 z 18. decembra 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. januára 2009, bol dlžník – právnická osoba zaviazaný zaplatiť sťažovateľke sumu 492 874,20 Sk (16 360,43 €) z titulu neuhradenia ceny za dielo úplným neuhradením faktúry č. ... zo 7. júla 2008 s príslušenstvom a nahradiť trovy konania.

Takisto nie je sporné, že v trestnom konaní sa sťažovateľka ako poškodená domáha náhrady škody v bode 1 obžaloby v celkovej sume 9 294,29 € (279 999,90 Sk) a v bode 2 obžaloby v celkovej sume 16 360,426 € (492 874,20 Sk) voči obvinenému – fyzickej osobe, konateľovi dlžníka.

Z uvedeného nepochybne vyplýva, že nárok uplatňovaný sťažovateľkou v občianskom súdnom konaní smeroval proti právnickej osobe a nárok uplatňovaný sťažovateľkou v trestnom konaní smeruje proti fyzickej osobe. Po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu a tiež uznesenia okresného súdu sp. zn. 5 T 42/2011 zo 4. júla 2011 ústavný súd konštatoval, že krajský súd a ani okresný súd nijakým spôsobom nevysvetlili, prečo zastávajú názor, že v danom prípade je zachovaná totožnosť účastníkov, t. j. nevysporiadali sa s kľúčovou časťou argumentácie (kľúčovou námietkou) sťažovateľky.

Z podania sťažovateľky z 5. októbra 2010, ktorým si sťažovateľka v prípravnom konaní uplatnila nárok na náhradu škody, vyplýva, že škoda, ktorá sťažovateľke vznikla, pozostáva z čiastočného nezaplatenia faktúry č. ... z 30. novembra 2007 (9 294,29 €) a úplného neuhradenia faktúry č. ... zo 7. júla 2008 (16 360,43 €), pričom sťažovateľka tieto svoje nároky podrobne špecifikuje (istina, úrok z omeškania, trovy konania).

Podľa § 240 ods. 1 Trestného zákona kto ako dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, zmarí, hoci aj len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodní iného veriteľa, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Trestný čin zvýhodňovania veriteľa je tzv. úpadkovým deliktom, ktorého objektom je právo veriteľa na uspokojenie svojej pohľadávky (podľa zásad konkurzného a reštrukturalizačného konania).

Z hľadiska objektívnej stránky ide o konanie, ktorým páchatel' zmarí, čo aj len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodní iného svojho veriteľa na úkor ostatných. Uspokojením veriteľa je poskytnutie takého plnenia v jeho prospech, ktoré je obsahom záväzkového vzťahu medzi ním a dlžníkom. Zvýhodnenie veriteľa spočíva v tom, že dlžník, ktorý je platobne neschopný alebo nadmieru zadlžený, plní jednému veriteľovi spôsobom nezodpovedajúcim zásade pomerného uspokojenia na úkor ostatných veriteľov.

Veriteľom je osoba, ktorá má voči páchatel'ovi právo na plnenie na základe existujúceho záväzkového právneho vzťahu bez ohľadu na dôvod vzniku takého záväzku (§ 488 a nasl. Občianskeho zákonníka a § 261 a nasl. Obchodného zákonníka). Ustanovenie § 240 Trestného zákona predpokladá mnohosť veriteľov, to znamená najmenej dvoch, bez ohľadu na to, či ide o osoby fyzické, právnické alebo štát. Páchatel'om môže byť iba dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky. Splatnosť záväzku sa posudzuje podľa jeho obsahu a podľa príslušných právnych predpisov, ktorými sa spravuje (Občiansky zákonník a Obchodný zákonník).

Nevyžaduje sa, aby už bolo začaté konkurzné alebo reštrukturalizačné konanie, naopak, trestné budú prípady marenia uspokojenia splatných pohľadávok veriteľov v čase bezprostredne predchádzajúcom začatiu takého konania, lebo práve v tomto čase hrozia zo strany dlžníka najväčšie úniky (pozri TOMAN, P. – STIFFEL, H. – SAMÁŠ, O.: Trestný zákon. Stručný komentár. Bratislava: IURA EDITION 2006, s. 514 – 515).

Z už uvedeného zjavne vyplýva, že škodou v prípade trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa § 240 Trestného zákona je hodnota zmarenej pohľadávky v tej jej časti, ktorá by bola inak pomerne uspokojená. V tejto časti nemôže ústavný súd súhlasiť s argumentáciou sťažovateľky, a naopak, stotožňuje sa s argumentáciou predsedu krajského súdu obsiahnutou v jeho vyjadrení k sťažnosti.

Rovnako treba súhlasiť s predsedom krajského súdu v tom, že sťažovateľka si v trestnom konaní uplatnila nárok na náhradu škody nie v zmysle zásad pomerného uspokojenia, ale uplatnila si nárok na náhradu škody v plnej výške zodpovedajúcej neuhradeným čiastkam vyplývajúcim z faktúry č. ... z 30. novembra 2007 (9 294,29 €) a z faktúry č. ... zo 7. júla 2008 (16 360,43 €) bez prihliadnutia na pohľadávky ďalších veriteľov dlžníka, teda spôsobom nepomerným a nerovnomerným. Ako už bolo uvedené, v posudzovanom prípade sa za trestné považuje práve také konanie, ktorým dlžník, ktorý je platobne neschopný alebo nadmieru zadĺžený, plní jednému veriteľovi spôsobom nezodpovedajúcim zásade pomerného uspokojenia na úkor ostatných veriteľov, teda mu plní nepomerne a nerovnomerne vo vzťahu k pohľadávkam ďalších veriteľov. Z toho vyplýva, že čiastka, ktorá vo všeobecnosti tvorí nárok na náhradu škody v prípade trestného činu zvýhodňovania veriteľa, bude s najväčšou pravdepodobnosťou nižšia ako suma zodpovedajúca celkovému dlhu, ktorý dlžník voči veriteľovi (poškodenému) má.

Nemožno spochybňovať, že sťažovateľka si v zmysle podania z 5. októbra 2010 uplatnila v trestnom konaní svoj nárok na náhradu škody z hľadiska vyčíslenia (špecifikácie) identickým spôsobom ako v občianskom súdnom konaní, teda nie v zmysle zásad pomerného uspokojenia. Na túto skutočnosť nemá zásadný vplyv to, že podľa záverov znaleckého posudku Ing. A. B., ktorý bol vypracovaný v trestnom konaní, mal dlžník v čase splatnosti predmetných faktúr vystavených sťažovateľkou dostatok finančných prostriedkov na ich plnú úhradu.

S prihliadnutím na podanie sťažovateľky z 5. októbra 2010, ktorým si v prípravnom konaní uplatnila nárok na náhradu škody, v zásade teda možno ustáliť, že ide o rovnaké skutkové okolnosti ako v prípade nárokov sťažovateľky, o ktorých bolo rozhodnuté

v občianskom súdnom konaní. Tento záver ale nič nemení na skutočnosti, že okresný súd a ani krajský súd sa ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom nevysporiadali s otázkou totožnosti sťažovateľkou uplatneného nároku na náhradu škody z pohľadu predmetu konania. Je totiž nepochybné, že predmetom konania v občianskom súdnom konaní bolo rozhodovanie o jej nároku voči dlžníkovi zo zmluvy o dielo na zaplatenie ceny diela, zatiaľ čo predmetom konania v trestnom konaní je nárok sťažovateľky voči obvinenému (konateľovi dlžníka) za porušenie povinností konateľa ustanovených zákonom. Keďže v danom prípade išlo o zásadnú argumentáciu (námietku) sťažovateľky, bolo v súlade s obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru povinnosťou krajského súdu dať na ňu primeranú odpoveď. Ak sa krajský súd so zásadnou argumentáciou sťažovateľky nevysporiadal, nemožno považovať napadnuté uznesenie z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tos 37/2011 a jeho uznesením z 31. augusta 2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva uvedeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Nad rámec uvedeného ústavný súd považoval za potrebné poukázať na skutočnosť, že argumentácia týkajúca sa pomerného uspokojovania nárokov veriteľov sa prvýkrát objavila až vo vyjadrení predsedu krajského súdu, t. j. po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie. Ústavný súd tiež poukazuje na skutočnosť, že v obžalobe prokurátora je škoda vyčíslená rovnako nepomerne a nerovnomerne. Podľa bodu 1 obžaloby sa obvinenému kladie za vinu, že ako konateľ dlžníka poškodenej spoločnosti (sťažovateľke) spôsobil škodu vo výške 9 294,29 € (279 999,90 Sk) a podľa bodu 2 obžaloby škodu vo výške 16 360,426 € (492 874,20 Sk).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší...

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže ústavný súd rozhodol, že uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tos 37/2011 z 31. augusta 2011 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň bolo potrebné v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde krajskému súdu na nové prerokovanie (bod 2 výroku nálezu). Po zrušení namietaného uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľky, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Vychádzajúc zo skutočností a záverov uvedených v časti II tohto nálezu bude v súlade s § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde povinnosťou krajského súdu pri opätovnom rozhodovaní o veci sťažovateľky vysporiadať sa primeraným spôsobom s otázkou totožnosti sťažovateľkou uplatneného nároku na náhradu škody a na tom základe rozhodnúť o (ne) dôvodnosti jej návrhu na zaistenie majetku a majetkových práv obvineného.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka sa domáhala tiež priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 3 300 €.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu jeho porušenia (m. m. IV. ÚS 210/04). Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia a vrátením veci na ďalšie konanie, prípadne uvedením veci do pôvodného stavu (m. m. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02).

Vo veci sťažovateľky porušenie jej základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru bolo podľa názoru ústavného súdu kompenzované zrušením namietaného uznesenia krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie, v rámci ktorého môže dôjsť k náprave protiústavného stavu. Ústavný súd preto požiadavke sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. J. Z., K. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2011, ako aj z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá bola 763 €, keďže jeden z úkonov právnej služby bol vykonaný v roku 2012. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti, vyjadrenie z 27.

februára 2012) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon vykonaný v roku 2011 po 120,23 € a v roku 2012 v sume 127,16 €, t. j. spolu 367,62 €, čo spolu s režijným paušálom dvakrát 7,41 € a jedenkrát 7,63 (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 390,07 €, ktorú bolo potrebné zvýšiť o 20 % DPH (78,01 €), pretože právna zástupkyňa sťažovateľky je platkyňou DPH. Celkom tak priznaná úhrada trov konania predstavuje sumu 468,08 €. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku); bod 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júla 2012